

vero, tanquam sublata jam sectione in duo, unam esse credimus filii naturam, ut unus, sed hominis facti, et incarnati; ergo.

R. D. A. Unam esse filii naturam, ad excludendam naturarum divisionem C. ad adstruendam naturam unam simpliciter et absolute N. Eodem sensu dixit hic unam naturam Filii incarnati, quo supra unam naturam Verbi incarnatam; ad excludendam in Christo divisionem naturarum post unionem. Unde hujus quidem loci hic genuinus sensus est; ante unionem antecessit illa sectio, vel divisio naturarum: non utique re; quia natura humana reipsa non fuit, antequam uniretur; ergo ratione, vel cogitatione præcessit; sicut etiam in divinis Pater est Filio prior origine; hinc ait, *cogitando versamus*. At post unionem negat dividi naturas, scilicet eo modo, quo intendebat Nestorius; quod natura Verbi, utpote *incarnati*, sit unita substantialiter humanitati, et jam ambæ coeant in unam personam Verbi, ut dividi non amplius possint.

215. Obj. III. L. de recta fide, humanitatem tradit assumptam esse in unam deitatis naturam; ergo unio ex mente CYRILLI facta fuit non tantum in unitatem personæ, sed etiam naturæ.

R. N. A. Sed hoc dixit (opp. t. 5. part. 2^a. sect. 3^a. p. 63. B.): *Jesum Christum assumptum esse in unam illam deitatis naturam*; quod verum est: Christus enim non solam humanam naturam significat; sed Verbum ipsum cum ea copulatum, et utramque simul naturam exprimit. Nimirum eo loco probare studet CYRILLUS, Christum non esse nudum hominem, sed Deum: atque hoc ex illis Apostoli verbis adstruit. 1. Cor. 8. v. 6. *Nobis unus Deus, Pater, ex quo omnia, et nos in illum; et unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, et nos per ipsum*; hic enim Christus una cum Deo Patre in unam deitatis appellationem ac naturam assumitur, ex quo Deus ipse monstratur, sicque ratiocinatur CYRILLUS: *Si solum unus est Deus; nec est alter præter ipsum; assumitur autem in unam illam deitatis naturam Jesus Christus, per quem omnia: consequens est, hunc esse Deum, qui consubstantialis Patri secundum divinitatem intelligitur etiam, quando appellatus est Jesus Christus*.

Hinc evidens est, id, quod CYRILLUS dixit, Jesum Christum assumptum esse in unam divinitatis naturam, hunc habere sensum: annumeratum esse Christum Deo Patri, ac perinde Deum esse nominatum, et ei attributam divinitatis naturam, quod idem valet, atque usitatum illud postea: *unum esse Christum de Trinitate, vel unam personam*.

SECTIO III.

DE GEMINA CHRISTI VOLUNTATE ET DUPLICI OPERATIONE.

Affinis hæc controversia superiori est, cum eaque connexa; unde merito hic jam illam pertractandam duximus. Occasionem controversiæ hujus Monothelætæ, Eutychnismi quædam relicta portio, dederunt: dum, damnato jam Eutychnismo, duas quidem in Christo naturas utcumque externe professi, non nisi unam in Christo voluntatem, et operationem pariter solum unam asserebant; sicque naturam humanam in Christo non integram, nec perfectam. Unde 1°. *Monothelismi historiam* dabimus. 2°. In quo *hæresis Monothelætarum sita fuerit*, inquiremus. 3°. *Stabiliemus dogma Catholicum*. 4°. *Monothelismi labe, omnique mala œconomia et culpa Honorium I. fuisse immunem ostendemus*.

ARTICULUS I.

MONOTHELISMI SYNOPSIS HISTORICA.

§. I.

Origo.

216. Prima hujus hæresis incunabula in anno Christi 630. figimus: quod circa id temporis in flammis erumpere cœperit; licet jam prius sub cinere glisceret, et occultis *Athanasii* Jacobitarum Patriarchæ, *Sergii* Constantinopolitani, *Theodori* Pharanitani Episcopi consiliis foveretur. Res ita habuit, teste THEOPHANE in miscell. et CEDRENO. Cum Heraclius imperator, confecto bello Persico, Hierapoli consisteret anno imperii 20., qui juxta annales Græcorum erat Christi 630., *Athanasio*, Syro genere et Patriarchæ Jacobitarum (qui sectæ Eutychniæ portio, et *Jacobitarum* nomine, quam tunc in viso Eutychnianorum nomine, appellari malebant), Antiochenum Patriarchatum promittebat, si Chalcedonensi Synodo, duas in Christo naturas decernerenti, subscriberet. *Athanasius* in Imperatoris vota sine mora ivit, sed astute simul quæstionem Cæsari movit de voluntate et actione Christi; duplicem credere oporteret, an unicam? Ad quam hæsitans Imperator *Sergium* Constantinopolitanum, teste Syn. VI. Act. 13., qui et ipse Syrus genere, et Jacobitis ortus parentibus, ejusdemque cum *Athanasio* hæresis fuit socius, per litteras consuluit, qui respondit, non nisi unicam in Christo voluntatem, actionemque dici posse.

Anno 633. *Cyrus* Alexandrinorum Patriarcha, communicatis cum *Theodoro*, Pharanis Episcopo consiliis, unius voluntatis ac operationis dogma publice proposuit, et coacta in Synodo novem capita cum totidem anathe-

matismis condidit, quibus *operatio una* non obscure firmabatur. Extant hæc capita in Syn. VI. Act. 13. S. SOPHRONIUS vero adhuc dum monachus, qui Synodo intererat, cum, conatu irrito, se *Cyro* opposuisset, Constantino-polim ad Sergium se contulit. Quem cum eadem infectum lue comperisset, recessurus inde, in genua provolutus monuit, *Christi Dei passionibus vivificis obtestans*, ait S. MAXIMUS in Disp. cum Pyrrho, *ne vocem hæreticorum, unam operationem, probe a SS. Patribus extinctam renovaret.*

Eodem anno S. SOPHRONIUS in sedem Hierosolymitanam evehitur, ac sine mora habita Synodo, epistolam synodicam edidit gravem Patrum sententiis pro orthodoxo dogmate, cujus exemplar Honorio Rom. Pontif. misit, et Sergio. Sergius inde sibi metuens a Sophronio, plenas fraudam litteras ad Honorium dedit, multa mendacissime de Sophronio scribens, velut *eum secum* (Sergio) *convenisse, ut neuter, unius vel duplicis operationis vocem usurparet*; et id genus plura, quæ legi possunt in Dissertat. nostra de Honorio. Sed ex hoc ipso jure argui potest, illam Sergii epistolam, hic interpolatam esse. Et vero quod mendaciorum ejusmodi pretium sperare Sergius poterat, quorum, summo suo probro, se a SOPHRONIO apud HONORIUM convincendum esse, non poterat non providere; cum non ignoraret, SOPHRONIUM scripsisse ad HONORIUM: quod SOPHRONIUS ipse Sergio significarat.

Interea dum ita res fervet, an. Chr. 638. moritur HONORIUS I. 12. Octobris. Eodem anno Sergius *Ecthesin* suam, quam duobus ante annis, et amplius conscripserat, Heraclii imperatoris nomine divulgavit, ipseque paulo post, ante adhuc exitum ejusd. anni 638., mense Decembri extinctus est Sergius, ut nos docet in Chronico suo Nicephorus, qui annos episcopatus Sergii, et Pyrrhi, qui Sergio successit, recenset: ut annorum ratione recte subducta, Sergius post mensem Decembrem superstes esse non potuerit. Quid vero entis illa *Ecthesis* fuerit, nunc in sequ. §. exponetur. HONORIO vero successit SEVERINUS anno 640. quo et rursus decessit, subrogato huic JOANNE IV. ann. eod. die 4. Decembris.

§. II.

Ecthesis Heraclii, sive rectius Sergii.

217. *Ecthesis* illa expositio fidei erat, in qua post longam satis explanationem catholicam Trinitatis, itemque Incarnationis, simul datur ratio, cur *nec unam, nec duas dici operationes* in Christo oporteat, ac tandem in fine una in Christo voluntas asseritur. *Ecthesis* illa non aliter quam Heraclii dicebatur, quod sub ejus prodiisset nomine; auctor vero ejusdem *Sergius* erat. Cum enim eandem condemnasset JOANNES IV., SEVERINI successor, Heraclius se purgaturus, *Ecthesis*, scribebat ad Joannem, *non est mea: sed cum hanc Sergius composuisset ante quinque annos, deprecatus est me, ut nomine meo proponeretur.* A quo tempore *Ecthesis Sergiana* appellari cœpit. Circa illam

Notandum, *Ecthesin* illam jam anno 636. ineunte, adeoque duobus ante Honorii decessum annis, fuisse a *Sergio* conscriptam; quod inde conficitur. Ait Heraclius in sua ad Joannem epistola, quod *Sergius* jam *ante quinque annos* illam composuerit. Joannes vero in Severini locum subvectus fuit

anno 640. 4. Decembris, ut ex hujus vita habetur: et Heraclius, juxta annales Græcorum anno insequenti 641. Februarii 11. obiit. Inde sit consequens, Heraclium ad Joannem IV. scripsisse anno 641. ineunte, non ante; quia Joannes nondum erat summus Pontifex: nec postea; quia Heraclius e vita migravit; igitur cum scribat Heraclius, *Sergium* composuisse *Ecthesin ante annos quinque*; necesse est, illam anno 636. duobus ante Honorii obitum confecerit. Quæ observatio infra inserviet.

§. III.

Typus Constantis Imperatoris.

218. Anno 648. Constans imperator *Typum* edidit, Pauli Constantinopolitani, qui Pyrrho ea in sede successerat, partum: utpote qui eundem, ut Sergius *ecthesin*, conceperat, ut constat ex libello Synodico, qui oblatus est S. MARTINO S. P. in Secret. 2. Concil. Lateran. *Typus* vero edictum fuit, quo statuebatur, *ut, qui sunt Catholice et Apostolice Ecclesie, non habeant licentiam invicem a presenti, de una voluntate, aut una operatione; aut duarum voluntatum, ac duarum operationum qualemcumque alterationem aut contentionem instituendi.* Verbo: quo imperabatur silentium de catholico dogmate.

At S. MARTINUS eo tempore summus Pontifex, in Conc. Lateranensi Episcoporum 150. *ecthesin*, quam jam SEVERINUS, JOANNES IV., THEODORUS Martini prædecessor, sicut et Pyrrhum et Paulum damnaverant, iterato damnat: Itemque Monotheletarum hæresin, ejusque propugnatores, *Theodorum Pharanitanum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Constantinopolitanos Patriarchas, ac Typum* CONSTANTIS condemnat, data ad omnes fideles ea de re epistola.

CONSTANS imperator idcirco in furorem actus, S. MARTINUM Constantinopolim per *Calliopum* abduci præcipit, ubi admodum contumeliose habitum, Chersonesum relegat in exilium, in quo ærumnis confectus gloriosus martyr occubuit.

§. IV.

Synodus Generalis VI. sive Constantinopolitana III.

219. Anno 678. Constantinus Pogonatus imperator ad DONUM S. P. scribit pro cogenda generali Synodo. AGATHO, qui Dono successerat, conspecto Imperatoris zelo pacem reddendi Ecclesie, ipse Romæ Synodum coegit, qua rursus confixa Monotheletarum hæresis. Ac Synodi quidem nomine JOANNES PORTUENSIS, ABUNDANTIUS PATERNENSIS, JOANNES RHEGITANUS, Episcopi; ab AGATHONE vero THEODORUS, et GREGORIUS Presbyteri, JOANNES Diaconus delegantur Constantinopolim, Papæ ac Synodi de catholice Trinitatis, et Incarnationis fide litteras perlaturi ad Cæsarem. Alias AGATHO addidit, quibus celebrandæ Synodi formam præscribit, mandatque sub anathematis poena, ut propositam a se fidem Synodus susciperet. Illud insuper Legatis mandaverat AGATHO, quod etiam continebant litteræ, *ut traditionem Aposto-*

licæ Sedis, ut a Prædecessoribus Apostolicis Pontificibus instituta est, sinceriter referrent; nec præsumerent augere, vel minuere, sed præcise, quantum ipsis injunctum, satisfacere.

Quare anno 680. datum Synodo initium. Inter cætera ejus Acta, quæ vid. in Tr. de Princip. Theol., sequentia in rem nostram observamus.

Act. III. cum Synodi V. codex legeretur, Monotheletarum impietas patuit; quippe geminis in locis depravasse codicem deprehensi; primo addendo fictitium sub S. MENNÆ nomine libellum, ad VIGILIUM Beatiss. Papam Rom. de eo, quod una sit Christi voluntas. Deinde libellos duos in Act. 7. ejusd. Synodi V. eidem VIGILIO supposuisse convicti, quorum alter ad Justinianum Imperatorem, alter ad Theodoram Augustam datus, dicebatur, inque iis VIGILIUS dixisse anathema in eum, *qui non consistet in Christo.. unam operationem*, quos codices Imperatori obtulerat ante Synodum *Macarius* Antiochenus eo tempore Monotheletarum caput; illisque immiscuerat, ut liquet ex Act. XII., exemplum epistolæ HONORII, quæ ejus prima ad *Sergium* dicitur.

Act. V. cum *Macarius* Antiochenus, alique Monotheletæ, qui aderant, polliciti fuissent Act. I. suam de una in Christo voluntate sententiam et Conciliorum sacrorum definitionibus, et sanctorum Patrum confirmare testimoniis, nihil vero afferre potuissent ex Conciliis, jussi sunt proferre sanctorum Patrum, quæ jactaverant, testimonia. Duos igitur obtulere codices sub titulo: *Testimonia sanctorum Patrum, unam Domini nostri Jesu Christi voluntatem docentia, quæ est etiam Patris et Spiritus sancti*: statimque lecti fuere codices, dataque *Macario* a Synodo facultas fuit, nova, si vellet, testimonia proferendi; quin, quid evicisset *Macarius*, quid opposuissent Legati, quid alii orthodoxi Patres, aut saltem unus ex singulis inter hujus Actionis Acta notatum existeret. Primus igitur hic locus est, ex quo, Synodi hujus Acta manca esse atque mutila, dilucet. Nam quis prudens sibi in animum inducat, cum *Macarius* cæterique Monotheletæ geminos integros codices non nisi truncatis, corruptis, fictis SS. Patrum sententiis de una Christi voluntate refertos protulissent, omnes, tam Legatos Apostolicos, quam cæteros sedisse elingues, fraudem pessimam non objecisse hæreticis, ut constanter tamen fecere alias in Act. III. IV. præcedentibus, ac subsequente VI.

Nota: Acta hujus Synodi VI. manca mutilaque dici ex nostra in Act. V. animadversione, gravissime habuit ante annum P. Romanus Fischer Ord. Eremit. S. P. Augustini in Diss. de Honorio I. P. in Syn. VI. vere et juste condemnato, probatque §. III. c. 2. integro; quia Constantino roganti, an pars *Macarii* aliud proferre vellet, retulit *Macarius* et *Stephanus*: *sufficientes sumus, aliud proferre nolumus*. Signatis codicibus Legati: *piissime Domine*, inquit, *adhuc aliquid de una voluntate et operatione non ostenderunt Macarius, etc., sed et ipsa testimonia, quæ protulerunt, detruncaverunt*. At mirari subit, qua fide P. Romanus hæc verba opponat, cum non in Act. V. de qua hic sermo est, sed in Act. VI. extent, referanturque ad codicem novum, quem in hac Act. pars *Macarii* obtulerat. Legat, amabo! lector Actionem utramque in Act. Concilior. apud HARDUIN. t. 3. atque ita esse, ut dixi, comperiet.

Act. VI. novæ corruptionis, novarumque fraudum in mutilandis et depravandis Patrum scriptis *Macarius* reus convincitur; tum in Act. VIII., quod

fidei ab AGATHONE propositæ subscribere nollet, ei *ceu novo Dioscuro, novo Apollinari* dictum anathema. Act. IX. cum allata a *Macario* testimonia collata essent cum Patriarchii codicibus, nova ejus corruptio patuit.

Act. XII. Imperator codices illos, quos a *Macario* acceperat, simul misit ad Synodum, inter quos, ut dictum ante, erat *exemplum* primæ Honorii ad *Sergium* Epistolæ. Hinc notetur 1º. *Macarium*, cum Synodum ad Monotheletarum extirpandos errores cogendam intelligeret, movisse omnia, ut Imperatorem suas in partes pertraheret, quod et Episcopi hac ipsa in Act. notarunt, reprehendentes *Macarium in devia mittentem Principem per oblatos illi codices*. 2º. Exemplum epistolæ Honorii, quale a *Macario* oblatum, nusquam antea apparuisse, vel ulli fuisse cognitum. Ideo unus *Macarius* semper appellabat Honorium, eum Monotheletis annumerans, gnarus quo id argumento faceret, quo fine; credebatur videlicet *Macarius* hac ratione aut non damnatum iri in Synodo Monotheletarum dogma, si et MENNAM Episcopum Constantinopolitanum vitæ sanctitate clarum, tum VIGILIUM ac HONORIUM Romanos Pontifices ejusdem fuisse vel dogmatis auctores; vel certe sectatores aliis persuaderet; aut, si damnandum esset Monotheletarum dogma, hoc saltem solatio foret, quod cum Monotheletis una damnarentur Mennas, Vigilius, et Honorius.

Act. XIII. Dictum anathema *Sergio, Pyrrho, Paulo, Petro, Cyro, Theodoro*; tum HONORIO ob ejus Act. præc. epistolam adulterinis illis insertam codicibus. Jussus deinde GEORGIUS CHARTOPHYLAX ex Patriarchio afferre cætera PYRRI, PETRI, PAULI scripta, aliam HONORII epistolam, quæ *secunda* dicitur, quaque rursum silentium, sicut in prima, de operationibus Christi indicebatur, fortuito se reperisse aiebat: quæ, sine inquisitione alia, continuo flammis data.

Nota in Act. XIII. De hac secunda Honorii epistola nemini mortalium quidquam antea innotuerat; nequidem *Macario*, quam aliquin certo pariter inseruisset illis codicibus, de quibus Act. XII., sicut illam, quæ prima Honorii ad *Sergium* dicitur. Quid vero Agathonis Legati dixerint, cum Romani Pontificis epistola damnaretur ad rogum, nec verbulo refertur; manifesto rursus argumento, quædam in Actis desiderari, quod Artic. V. amplius probabitur.

Act. XVII. proposita fidei definitio contra Monotheletas fuit. Ac demum Act. XVIII. repetito in singulos anathemate, terminata cum acclamatione ad Imperatorem Synodus.

ARTICULUS II.

CONTRA MONOTHELETARUM IMPIETATEM DEFENDITUR DOGMA CATHOLICUM.

220. *Nota*. Monotheletas sic dici ab unius voluntatis in Christo, tum; quod inde sequitur, unius operationis assertione, ex dictis abunde liquet. Quo vero sensu unam voluntatem dixerint, quædam est controversia. Sunt, qui cum VASQUEZIO non ipsam *potentiam*, sed hujus *actum* solummodo Monotheletis negatum volunt, ideo, quod concessis duabus in Christo naturis,

adeoque et humana, hujus voluntatem negare non potuerint; quippe quæ ex natura fluit per se.

At communis contra est sententia, et tenenda, ipsam humanæ voluntatis facultatem, sive potentiam, impios Christo abnegasse, sic, ut in Christo solam voluntatem divinam remansisse dicerent, quæ animam immediate, perque animam corpus moveret ad actiones, ita ut una pariter esset operatio, a Verbo tanquam fonte profluens, et per animam, corpusque in externum usque opus se effundens. Et satis aperte hæc Monotheletarum mens inde cognoscitur: 1°. Ex propria eorum confessione; voluntatem enim humanam, sive hanc naturalem, quod confiteri nolle Macarius, in Syn. VI. damnatus fuit. 2°. Ex epist. AGATHONIS, qua definivit contra Monotheletas, in Christo duas naturales voluntates, et duas naturales operationes, ubi distinguit voluntatem ipsam ab actu. Ex Syn. VI. Act. 8., dum quærit ex Macario: *an Christus humanam habuerit voluntatem et impeccabilem?* ubi aperte voluntas sumitur pro ipsa potentia. At simpliciter negavit Macarius. Quamquam propterea dissimulari non possit, Monotheletas subin æquivoce locutos esse, cum a Catholicis premerentur.

Rationem vero prioris sententiæ quod attinet, ruit illa 1°. quod Monotheletas solo ore naturas duas professos esse, sit vero longe propius, cum ab iisdem ortum duxerint, qui portio erant Eutylianæ sectæ. 2°. Quia falsum est suppositum contrariæ sententiæ; Monotheletæ enim actiones perinde ac voluntates hypostasim, non naturam sequi, pro sui erroris fundamento dicebant, h. e. ut aiebant ipsi, ὑποστατικὰ esse Θελήματα, non φυσικὰ, proinde voluntates non pro naturarum, sed hypostaseon numero multiplicari. Unde S. JOANNES DAMASCENUS id refellens identidem regerebat illud: *Naturales, non hypostaticas, dicimus voluntates.* L. 3. de Fide Orthodox. c. 14. et passim.

221. Dico. Duæ sunt in Christo voluntates, et duæ pariter operationes, seu volitiones, divina scilicet et humana.

Conclusio est dogma fidei, et definita in variis Conciliis, Lateranensi sub S. MARTINO I., in Synodo generali VI. ea de causa celebrata: Item in generali VII. et VIII. Sed et præterea

Prob. I. EX SACRIS SCRIPTURIS. Matth. 26. 39. *Non sicut ego volo; sed sicut tu.* Luc. 22. 42. *Non mea voluntas, sed tua fiat.* Joan. 5. 31. *Non quero voluntatem meam; sed ejus, qui misit me.* Et Joan. 6. 38. *Descendi de celo, non ut faciam voluntatem meam, sed ejus, qui misit me.* His aliisque similibus textibus clare exprimitur voluntas humana in Christo; sed divinam in Christo nec Monotheleta aliquis, nec ullus unquam hæreticus, aut homo negavit; cum hanc Verbum amittere non posset; ergo.

Prob. II. RATIONIBUS THEOLOGICIS. 1°. Quoad duas voluntates. Voluntatis est naturæ, non hypostasis, proprietas, ut constat ex mysterio Trinitatis; ubi tres licet personæ sint, tamen una tantum voluntas est, ut contra Pyrrhum argumentabatur S. MAXIMUS (opp. t. 2. p. 161.); et ait AGATHO S. P. in epistola quæ extat Act. IV. gener. Synodi VI. (Lab. t. 6. p. 637. B.). Atqui in Christo est natura humana integra et perfecta; ut constat ex dictis contra Eutychem: et aliunde certum est, Verbum per assumptionem naturæ humanæ

nullam esse diminutionem passum in natura sua divina, cui voluntas competit; ergo.

2°. Quoad operationes. Hæc enim sequuntur formas, sive agendi principia: atqui hæc in Christo diversa sunt; scilicet naturæ diversæ, et diversæ voluntates; ergo. Nititur hæc ratio auctoritate Patrum. Sic enim ratiocinati Patres sextæ Synodi in sermone prosphonetico (Lab. t. 6. p. 1052. C.) *Perfectum igitur in divinitate, et eundem in humanitate perfectum, secundum antiquas Patrum traditiones, et divinam Chalcedone sancitam formulam prædicamus. Atque uti naturas duas accepimus, ita et duas naturales voluntates, et duas naturales ipsius operationes agnoscimus. Quippe neutram in Christo naturam in ejus Incarnatione voluntatis expertem, aut operationis audebimus asserere; ne earum proprietates perimentes, naturas una perimus.* Sic S. DAMASCENUS de fid. orthod. L. 3. c. 15. *Salva, inquit, naturarum differentia, salvæ erunt et eorum operationes. Non enim natura ulla est operationis expertis.* Huic item argumento S. MAXIMUS insistebat in Disputatione cum PYRRHO habita Carthagine (opp. t. 2. p. 163.)

3°. Quoad utrasque. Juxta Scripturas divinas Christus satisfacit pro peccatis nostris, ad Ephes. 1. 7. *Habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum.* 1. Tim. 2. 6. *Dedit redemptionem semetipsum pro omnibus.* Fuit obediens, ad Philipp. 2. 8. *Factus obediens usque ad mortem.* Vere meruit; nobis quidem dona supernaturalia, hoc enim vult Apostolus ad Ephes. 1. 6. *Gratificavit nos in dilecto Filio suo,* sive per hunc, h. e. ejus merita: sibi vero exaltationem et gloriam, ad Philipp. 2. 8. *Factus obediens usque ad mortem... propter quod et Deus exaltavit illum,* etc. Atqui non potuisset Christus ponere actus vere satisfactorios, meritorios, obedientiæ, nisi habuisset voluntatem humanam perfecte liberam, quæ actus illos eliceret; voluntas enim divina ejusmodi actus proprie tales elicere nequit, utpote qui naturæ, a qua eliciuntur, inferioritatem exigunt; ergo.

222. Obj. I. EX SS. PATRIBUS. S. DIONYSIUS, vulgo AREOPAGITA, epist. 4. ad Caium, unam tradit in Christo esse deivirilem actionem: *Qui non secundum Deum divina gessit, nec humana secundum hominem. Verum Deo viro facto unam quamdam deivirilem actionem expressit.* Quod idem docet L. de Divin. Nominib. c. 12.

R. 1°. N. A. Sed ita textum S. Patris olim Monotheletæ depravarunt; cumque S. DIONYSIUS posuisset novam deivirilem, sive theandricam operationem, impii supposuerunt unam, teste S. MARTINO I. in Concil. Lateran. (Lab. t. 6. p. 183. A.) et Synodo gen. VI. Act. 14. (id. ibid. p. 960. D.)

R. 2°. Permisso etiam gratis in S. DIONYSIO legi unam, nihil hoc prodesset Monotheletis, cum in sensu plane catholico id dicere potuerit; quia omnis actio humana et volitio est elicitive quidem a natura humana ceu principio quo; sed a Verbo denominative, ceu principio quod; actiones enim suppositorum sunt; sicque actio potest dici una propter unitatem suppositi operantis in duabus naturis.

223. Inst. 1. S. DIONYSIUS actionem Christi ait esse theandricam, sive deivirilem; ergo, sive posuerit unam, sive novam, intellexit unicam; vox enim deivirilis unam actionem compositam, vel confusam indicat.

R. N. *Cons. et prob.* Sed *deivirilis* dicitur sive theandrica, quia est Dei hominis, elicitive a natura humana; denominative a Verbo, ut supposito agente ut quod, unde valorem et dignitatem capit; sicque revera est actio *nova*; quippe soli propria composito theandricō, ut inquit SOPHRON. in ep. lecta Act. 11. Syn. VI. (Labb. t. 6. p. 880. A.).

Observe ex cod. S. SOPHRON. loco cit., item ex S. MAXIMO in notis ad ep. 4. cit. S. DIONYSII, in Christo triplex inesse operationum genus. 1°. Aliæ pure *divinæ* sunt, quas in Christo sola operatur Divinitas, quin humanitas concurrat per modum etiam causæ instrumentalis, ut creatio, conservatio, concursus divinus ad actiones creaturarum. 2°. Aliæ sunt *humanæ*, et naturæ humanæ sunt propriæ; ut actus amoris ab humana voluntate elicitus, intellectionis humanæ, obedientiæ, comestionis, passionis, etc. quæ tamen actiones etiam sunt Verbi denominative, tanquam suppositi. 3°. Aliæ *mixtæ*, dum utraque operatur natura et concurrat ad actionem, ut dum Christus suo contactu patrat miracula; evocando e sepulcro Lazarum, etc. Hæ actiones magis specialiter *theandricæ* dicuntur, quia naturæ utriusque actionem continent; divinæ, per omnipotentiam concurrentis; humanæ, præstantis contactum, etc. etsi utriusque naturæ sic concurrentis actio in se distincta, et inconfusa sit.

224. *Inst.* 2. Juxta SS. Patres humanitas Christi erat Verbi divini instrumentum et organum; *Usus est*, inquit S. CYRILL. ALEXANDRIN. Dialogo de Incarnat. (opp. t. 5. part. 1^a. p. 680. C.) *tanquam instrumento, propria carne.* S. ATHANAS. L. de Incarn. et orat. 4. (al. 3. n. 31.) in Arianos: *Cum Deus esset, proprium habuit corpus quo ut instrumento utens, homo propter nos factus est.* Atqui instrumentum non habet actionem propriam, et ab illa causæ principalis distinctam; ergo.

R. D. M. Erat Verbi instrumentum inanime N. activum et liberum, quod esset simul actionum suarum principium determinativum C. Sic D. m. et N. *Cons.* Natura humana erat Verbi instrumentum, quatenus illa utebatur ad nostram redemptionem; cum enim ipsa Verbi divinitas secundum se expers sit omnis passibilitatis, naturam humanam assumpsit, quæ actus meritorios et satisfactorios libere produceret, quibus una Verbum valorem ac pretium tribueret. Hoc volunt Patres. Unde et S. GREGOR. NYSSEN. contra Eunom. orat. 5. (opp. t. 2. p. 594. A.): *Divinitatem, ait, per corpus, quod induit, hominum omnium revera salutem, operatam, ut propria sit carnis perpressio, Dei autem (utpote suppositi denominative, et dignificantis) operatio.*

225. *Inst.* 3. S. CYRILL. ALEXANDR. L. 4. in Joan. (opp. t. 4. p. 361. D.) de Christo suscitante filiam principis Synagogæ ait: *Eam nempe omnipotenti suo jussu, ut Deus, et rursus tactu sanctæ carnis, vivificando, unam et cognatam per ambas naturas ostendit operationem; ergo.*

R. D. et expl. Unam unitate suppositi; vel unam *theandricam*, juxta superius dicta, et sic *cognatam*, quia actio eadem naturæ humanæ, a qua et ex cujus propriæ voluntatis imperio procedebat, erat simul Verbi denominative ut suppositi C. secus N. Etiam dum in patratione miraculorum natura humana præstabat vocem, contactum et similia, id simul

fiabat ex humanæ voluntatis imperio, semper paratæ ad divinæ nutum voluntatis.

226. *Obj. II.* Ex ratione. 1°. Si in Christo essent duæ voluntates, essent duo volentes; sed hoc est falsum. 2°. Christus unus est: Item est unum tantum operans; ergo et una tantum in eo voluntas est. 3°. Si duæ essent in Christo voluntates, hæ inter se discordes essent; sed hoc Christo repugnat.

Ad 1um. R. N. *seq.* Non enim plures, ad multiplicationem voluntatum præcise, etiam multiplicantur volentes; alioquin in Trinitate, sicut est unica voluntas, sic unicum volens esset. Nimirum voluntas naturam sequitur, ad eamque pertinet; nam in divinis uti natura una, sic una tantum voluntas est; at *volens* personam respicit; hinc quia in divinis personæ sunt tres; totidem volentes sunt. At in Christo non nisi persona una est; ergo et volens unicum.

Ad 2um. R. D. Christus unus est supposito solo C. etiam natura N. At jam diximus: voluntas non hypostasis, vel personæ; sed naturæ proprietas est. *Sane quidem simpliciter velle naturæ est*, aiebat S. MAXIMUS in disputatione cum PYZRHO. D. etiam alterum: Est unum operans *ut quod*; quia est persona una, vel suppositum unum C. unum operans *ut quo* N. Operans ut quo natura est; sed hæc in Christo duplex fuit, ergo et voluntas ex dictis, et volitio.

Ad 3um. R. N. *seq.* Illa enim voluntatum discordia vel fuisset, ut argumentabatur S. MAXIMUS, naturalis, et Deum habuisset auctorem; quod est blasphemum dicere; vel fuisset peccati cujusdam effectus: sed nec Christus peccati capax fuit, nec natura, quam assumpsit, instar nostræ, vitiata aliquando peccato fuit, ut aiebat HONORIUS I. S. P. epist. ad SERGIUM (Labb. t. 6. p. 929.): *A divinitate assumpta est nostra natura, non culpa... Sine peccato conceptus de Spiritu sancto, etiam absque peccato est partus de sancta et immaculata Virgine Dei genitrice, nullum experiens contagium vitiatæ naturæ... Non est itaque assumpta a Salvatore vitiata natura.*

Voluntas igitur humana Christi perfectissime conformis semper divinæ fuit; Joan. 8. 29. *Ego*, aiebat Christus, *quæ placita sunt ei, facio semper.* Hinc dum Matth. 26. 39. precatur: *Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste*, non erat actus divinæ contrarius voluntati; non enim erat volitio efficax, sed inefficax, et conditionata, sub conditione beneplaciti divini, ut patet ex statim subjunctis: *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.*

ARTICULUS III.

UTRUM HONORIUS I. S. P. IN ERROREM MONOTHELETARUM PROLAPSUS FUERIT?

Proœmium. Triplex culpa a diversis in HONORIUM conjicitur: 1°. *Hæresis* ipsius, velut unam cum Monotheletis esset voluntatem professus. 2°. *Mala œconomia*, quod in 1^a. et 2^a. ad SERGIUM epistola suppresserit dogmā catholicum, præcipiens SERGIO, ut silentium indiceret de una vel duplici operatione Christi. 3°. *Socordia*, quod indulgentior existens in Monotheletas eorum nefarium dogma non in cunis compresserit, sed potius foverit.